

Toimitusjohtajan katsaus

Mustankorkean vuosi 2017



MUSTANKORKEA



Hallittu rakennemuutos

Mustankorkean 20. toimintavuosi oli monella tapaa mul-listava yhtiön historiassa. Suurin muutos tapahtui heti vuodenvaiheessa, kun yhtiö otti hoitaakseen osakaskun-tiensa lakisääteiset jätehuollon palvelutehtävät. Tässä yh-teydessä mm. jätekuljetusten järjestäminen, jätehuollon asiakaspalvelu ja kiinteistöjen jätelaskutus siirtyivät yh-tiön hoidettavaksi. Nyt oltiin siis siinä tilanteessa, mitä tavoiteltiin jo vuonna 2012, kun kunnat päättivät ostaa Vapon omistamat osakkeet ja siirtää edellä mainitut teh-tävät Mustankorkean hoidettavaksi. Lyhyessä ajassa pal-kattiin kymmenkunta uutta työntekijää hoitamaan näitä aiemmin jokaisen kunnan erikseen itse hoitamia tehtäviä ja vieläpä jätekuljetusyritysten hoitamaa asiakaspalvelua.

Koska ihmisiä tuli yhtiöön niin paljon lisää, ei jätekeskuk-sen tilat enää riittäneet. Hallinnolle vuokrattiin tilat Tou-rulan Kivääritehtaalta, joten henkilöstö jakaantui kahteen paikkaan. Tämä on tietysti tuonut omat haasteensa, mutta pääosin asiat ovat hoituneet hyvin kahden toimipisteen välillä. Kaiken kaikkiaan muutos sujui erinomaisen hyvin, kiitos onnistuneiden rekrytointien ja tehtävien järjestelyn ihmisten kesken. Viimeinkin päästiin siihen paljon puhut-tuun yhden luukun periaatteeseen tässä jätehuoltoasiassa.

No, aivan yhdellä luukulla ei pärjätä, vaan viranomaisteh-tävien hoitoa varten omistajakunnat perustivat, jätelain vaatimusten mukaisesti, yhteisen Jyväskylän seudun jäte-lautakunnan, jossa on edustajat jokaisesta kunnasta. Hyvä yhteistyö jätelautakunnan ja sen viranhaltijoiden/toimi-henkilöiden kanssa on erinomaisen tärkeää jäteasioiden hyvän ja joustavan hoidon kannalta. Täytyy todeta, että yh-teistyö on lähtenyt erittäin hyvin käyntiin, ja näkemykset jätehuollon palveluista ja niiden kehittämisestä ovat hyvin samansuuntaiset molemmilla osapuolilla. Kauhulla olen

kuunnellut uutisia muualta päin Suomea, missä kunnal-lisen jätelaitoksen ja jätehuoltoviranomaisen näkemykset poikkeavat suuresti toisistaan, minkä seurauksena yhteis-työ on ollut todella vaikeaa. Meillä asiat ovat sen suhteen huomattavasti paremmalla tolalla.

Kaksi laitosta rakenteilla yhtä aikaa, uutta liiketoimintaa

Jos hallinnossa tapahtui paljon vuoden aikana, niin myös jätekeskuksen puolella tuotannossa on ollut kiireinen vuo-si. Vuoden 2016 lopulla yhtiötä kohtasi suuronnettomuus, kompostointilaitoksen palo. Kuluneen vuoden aikana saatiin kuitenkin palanut laitos rakennettua uudelleen ja se valmistui kutakuinkin vuosi palon jälkeen lokakuussa 2017. Jälleenrakentaminen sujui hienosti, kiitos asiansa osaavan oman henkilökunnan sekä suunnittelijoiden, ura-koitsijoiden, valvojien ja vakuutusyhtiön. Täytyy sanoa, että vakuutusyhtiö hoiti korvausasiat ensiluokkaisesti eikä meidän välillä syntynyt minkäänlaista kissanhännän vetoa siitä, mitä korvataan ja mitä ei. Tosin palon jälkeen If sanoi suurimman osan Pohjoismaisista jätelaitosvakuu-tuksistaan irti. Taisi se kuuluisa viimeinen korsi katkaista kamelin selän, mutta se onkin jo sitten aivan toinen juttu.

Yhtiön toistaiseksi suurin investointi, biokaasulaitos, alkoi nousta jätekeskukseen jo kesällä 2016. Rakentaminen ete-ni yhtä aikaa kompostointilaitoksen kanssa vuoden 2017 aikana, joskin jäljessä aikataulustaan. Laitoksen käyttöön-ottovaiheessa kesällä 2017 alkoi kuitenkin ilmetä suurempia ongelmia sen toiminnassa. Laitoksen piti olla valmiina suunnitelmien mukaan jo syyskuussa 2017, mutta vielä lop-puvuodesta se oli edelleen pahasti kesken. Koska laitoksen valmistuminen viivästyi oleellisesti ja sen rakentaminen so-pimuksen mukaiseen kuntoon urakoitsijan toimesta osoit-tautui epätodennäköiseksi, joutui Mustankorkea purka-

maan urakkasopimuksen urakoitsijan kanssa ja ottamaan laitoksen loppuunsaattamisen omaksi työkseen. Tilanne oli erittäin ikävä ja epätoivottava, mutta joskus pitää tehdä koviakin ratkaisuja, jotta asiat saadaan sujumaan. Laitos saadaan näillä näkymin valmiiksi alkuvuodesta 2019, mut-ta sitä voidaan toki jo nyt rajoitetusti käyttää, jotta saadaan tuotettua riittävästi kaasua autoilijoiden tarpeisiin.

Yhtiö aloitti kuluneena vuonna aivan uuden liiketoimin-nan, liikennepolttoainekaasun myynnin. Biokaasulaitok-sen tuottamasta raakakaasusta jalostetaan lähes puhdasta metaania ajoneuvojen polttoaineeksi. Aluksi kolme jäteau-toa kävi huhtikuun alusta lähtien päivittäin tankkaamassa, mutta elokuussa jätekeskuksen yhteydessä sijaitseva tank-kausasema avattiin myös ns. ”suurelle yleisölle”. Tankkaa-jien määrä on koko ajan kasvanut ja vuodessa kaasun myynti on tuplaantunut. Tästä suuret kiitokset kaikille kaasuauton hankkineille ja erityisesti Jyväskylän kaupungille, joka on tehnyt periaatepäätöksen hankkia kaasuautoja kaupungin käyttöön aina, kun se vain on mahdollista. Odotettavissa on, että kaasun kulutus edelleen kasvaa, sillä ensi vuonna tulee uusia kaasukäyttöisiä jäteautoja jätteiden kuljetukseen, ja Seppälään Citymarketin yhteyteen avataan vielä tänä vuon-na uusi tankkausasema. ”Kaasuräjähdyks” myönteisessä mielessä on Keski-Suomessa todella tapahtumassa!

Lakirumbaa yksityissektorin tahtiin

Jos yhtiön omissa toiminnoissa ja niiden kehittämisessä ei ole riittävästi haastetta, niin lainsäätäjä on kantanut an-siokkaasti oman kortensa tähän jätekekkoon.

Ensinnäkin hankintalain uudistamisen yhteydessä jul-kisten sidosyksikköasemassa omistajakuntiinsa nähden olevien toimijoiden mahdollisuutta tarjota palvelujaan markkinoilla rajattiin 5 %:iin tai maksimissaan 500 000

euroon. On huomion arvoista, että EU:n hankintadirektiivi olisi mahdollistanut 20 %:n markkinaehtoisen palvelun tarjonnan julkisille toimijoille. Suomessa haluttiin kuitenkin pelata julkiset toimijat ”pois markkinoilta”. Yksityisten yritysten lobbarit siis osasivat hommansa.

Tämä hankintalain rajausta olisi tarkoittanut sitä, että kuntien jätelaitokset eivät käytännössä olisi pystyneet tarjoamaan palvelujaan alueen yrityksille kuin marginaalisesti, jolloin kuntiin rakennettu jätteenkäsittelyinfra jäisi vajaakäytölle samalla, kun yksityisen puolen palvelutarjoajien tulisi rakentaa kiivaasti korvaavaa käsittelykapasiteettia. Onneksi kuitenkin asia tiedostettiin ympäristöministeriössä ja eduskunnassa, kiitos jätelaitosten ja Jätelaitosyhdistyksen (nyk. KIVO ry.) tehokkaan valituskampanjan. Hallitus antoi loppuvuodesta 2017 jätelain muutosesityksen, johon oli lisätty julkiselle jätehuollolle mahdollisuus 10 %:n markkinaehtoiseen palveluun ilman euromääräistä rajoitusta aina vuoden 2019 loppuun saakka.

Mutta ei niin hyvää, etteikö jotain huonoakin. Kuntien vastuun ulkopuolelle rajattiin, jälleen yksityisen tahon lobbauksen seurauksena, julkiset kiinteistöt kunnan omia hallinto- ja palvelukiinteistöjä lukuun ottamatta. Tämä vie koulut, terveyskeskukset, yliopistot, valtionhallinnon, seurakunnat yms. kuntavastuun ulkopuolelle, joten nämä julkisina toimijoina joutuvat jatkossa kilpailuttamaan jätehuoltopalvelunsa. Siinäpä sitä lisää paperinpyörittämistä entisten lisäksi kasvattamaan byrokratiaa!

Kuntien omistamat jätelaitokset, jotka ovat tähän saakka pyrkineet palvelemaan mahdollisuuksiensa mukaan myös alueen yrityksiä, joutuvat nyt päättämään, supistavatko palvelujaan yrityksille vai yhtiöittävätkö ne yrityspalvelut ja tulevat entistä enemmän markkinoille. Käykö tässä niin, että kuntayhtiöt, joko yksin tytäryhtiönsä kautta tai yhteisyrityksenä toisen toimijan kanssa rynnistävätkin markki-

noille haukkaamaan entistä suuremman osan jätemarkkinasta. Mitähän tästä ajattelevat ne tahot, jotka alun perin ajoivat näitä rajoituksia hankinta- ja jätelakiin. Muualta Suomesta, missä näitä palveluyrityksiä on perustettu, on alkanut kuulua mutinaa, että eihän tässä näin pitänyt käydä. Ei niin, mutta tähän ovat tehdyt lakimuutokset jätelaitoksia ajamassa, jos ne mielivät hyödyntää olemassa olevan jätehuoltoinfra-täysimääräisesti.

Talous kunnossa, kaikesta huolimatta

Myös taloudellisesti mennyt vuosi oli Mustankorkean historiassa poikkeuksellinen. Yhtiön liikevaihto kasvoi kuntien palvelutoimintojen ja jätelaskutuksen siirrosta johtuen lähes kuusi miljoonaa euroa ollen noin 17 miljoonaa. Toiminnan laajentuminen toi mukanaan tietenkin myös suuremmat menot. Samoin yhtiön bruttoinvestoinnit kasvoivat ennätysuuriksi, yli kuuden miljoonan euron. Edelleen kompostointilaitoksen korjauksen aiheuttamat lisäkustannukset söivät kassaa, vaikka pääosa saatiinkin takaisin vakuutuskorvauksina.

Kaikesta huolimatta yhtiö teki hyvän tuloksen, lähes kolme miljoonaa euroa. Rahaa kuitenkin tarvitaan jatkosakin aiemmin patoutuneiden ja uusien toimintojen aiheuttamien investointitarpeiden sekä biokaasulaitoksen rakentamisen rahoittamiseen. Tällä hetkellä yhtiön talous on vakaalla pohjalla ja tulevaisuutta on hyvä rakentaa, kun talous on kunnossa.

Lämpimät kiitokset kaikille

Menneen vuoden tapahtumat, yhtiön organisaatiomuutos ja henkilöstömäärän kasvu, toimintojen lisääntyminen, bio- ja kompostointilaitosten rakentaminen sekä lainsäädännöllisiin myllerryksiin osallistuminen, ovat olleet fyy-

sisesti, mutta erityisesti henkisesti kuormittavia varmasti kaikille meistä. Ei voi kuin kiittää erittäin sitoutunutta ja ammattitaitoista henkilökuntaa siitä työstä, minkä olette tehneet menneen vuoden aikana. Myös kaikki yhteistyökumppanit, viranomaiset, omistajakunnat yms. ovat hoitaneet mallikkaasti tonttinsa ja auttaneet osaltaan yhtiötä toteuttamaan kaikki suunnitellut ja suunnittelemattomat muutokset yhtiön toiminnassa.

Näiltä pohjilta on ollut hyvä lähteä taas uuteen myllerrysten vuoteen. Biokaasulaitoksen haltuunotto, jätekeskukseen uuden ympäristöluvan hakeminen, markkinaehtoisen toiminnan mahdollinen yhtiöittäminen, GDPR-rekisterin rakentaminen, kuljetusten kilpailuttaminen ensimmäisen kerran, palvelutason määrittely yhdessä viranomaisen ja kuntien kanssa, taksarakenteen uudistaminen... Ei meiltä ainakaan työt lopu.

Hyvää kesän alkua kaikille!

Esko Martikainen
Toimitusjohtaja
Mustankorkea Oy